

Poezije. Zbirka liričnih pesem, fantazij, humorističnih balad, rapsodij, satir, pripodob, basnij, prislovic, epigramov, balad in junaških pesem. Zložil: *Fran Andrejevič Zakrajski*. V Gorici 1891. Založil Anton Jeretič. Tiskal A. M. Obizzi. 144 str. — O tej knjigi priobčimo prihodnjič obširnejšo oceno; za danes samo izrekamo, da se naš list ne more strinjati z vsem, kar se je pisalo o nji.

Iz odborove seje »Matiče Slovenske« dne 25. listopada m. l. — Zapisnik poslednje seje se odobri; zapisnik o seji književnega odseka je na ogled. — Predsednik se spominja † *L. Robiža* in † *Fr. Kotnika*; zahvalja gospode, ki so se v društvenem imeni udeležili Bleiweisove in Potočnikove slavnosti. Pri Gajevi slavnosti je zastopal »Matico« g. *Ivan Hribar*. — Društvenim knjigam za leto 1891. se določijo založne cene takó-le: »Letopisu« po 1 gld. 20 kr., »Zgodovini Novega Mesta« po 1 gld. 20 kr. in povesti »Pegam in Lamberger« po 60 kr. — Odobré se nagrade pisateljem in korektorjem. — Za prihodnje leto se izdadó tri knjige: 1. »Letopis«, urednik profesor *A. Bartel*. 2. »Goriška«, spisal prof. *S. Rutar*. 3. O tretji knjigi, katera izide kot VII. zvezek »Zabavne knjižnice«, vrše se še dogovori. — Poročilo o založnih knjigah se vzprejme na znanje; prošnji ravnateljstva vélike realke za nekaj založnih knjig v prid šolski knjižnici se ustreže, kakor nasvetuje književni odsek. — Tiskarski računi se odobré; nekatere izpremembe v poverjeništvu se vzprejmó na znanje. — Na razpis častnega darila je došla »Matici« izvirna povest, ki je še v rokah presojevalcev. — Več društev, s katerimi je »Matica« v književni zvezi, poslalo je v zadnji dóbi svoje proizvode. — Knjižnica se je pomnožila od zadnje seje za 77 knjig, zvezkov in časopisov. — Za leto 1891. je vplačalo udniño 1721 letnikov; od zadnje odborove seje je pristopilo iz nova 77 društvenikov, in sicer 1 ustanovnik (izmed letnikov) in 76 letnikov.

Iz muzejskega društva. Kakor smo že poročali, predaval je v muzejskem društvu dne 16. listopada prof. *Voss* v rudninah, ki se dobivajo po gorah na obeh straneh Kórenske Save, ali kakor jo ljudstvo samo imenuje »Save Dolinke«. Nje dolina je turistiško jako zanimjiva, in slavni angleški potovalec Sir Humphry Davis jo imenuje najveličastnejšo dolino, kolikor jih je njemu znanih. Prezanimljiva je tudi v botaniškem oziru, ali g. predavatelj jo je hotel opisati le gledé na rudninske redkosti. Sava izvira 1203 m visoko pod imenom *Nadiža* in pada v visokem slapu v dolino *Planico*, kjer se izgubi v pesku. Tudi o povodnji ne teče Sava po Planici, ampak pesek le gomazi po strugi kakor potujoče mravlje, ker je »gorska kreda« zeló lahka in ostaja na vodnem površji. Ta gorska kreda se nareja od apnenca, katerega je voda razdrobila, in se razločuje od pisalne krede v tem, da so v le-tej mnogi ostanki luščin lupinarjev. Tudi cinkova ruda se nahaja v Planici. — Ko dospé Nadiža podzemeljski v Kórensko dolino, zbira se med železniško progo in okrajno cesto v jezerce, takó imenovano »Kórensko jezero« (okolo 840 m nad morjem), in iz tega šele teče vidno, toda jako polagoma. Široka je že precéj, toda v pravo reko se izpremeni šele potem, ko ji pri Kranjski gori priteče *Pišnica* izpod prestreljenega Prisnika.

Niže dóli se nahajajo rudnine v *Zgórenji Krmí*, in sicer tam, kjer je iz nje prehod na planino *Vetopolje*, dobivajo se sledovi žvepla, ki pa ni čisto, nego pomešano z organskimi ostanki, prav takisto, kakor pri Radobolji na Hrvaškem. Nekoliko časa se je dvojilo, ali se na omenjenem mestu res nahaja žveplo, toda v novjšem času so to nepobitno dokazali. — Na *Mržalku* med Radovno in Jesenicami se dobiva »bohinjit«, (*Wolcheinit*), ki je prav podoben bohinjskemu.

Na podnožji Karavank se dobiva sadra (gíps) skozi in skozi od *Dovjega* doli čez *Hruševico* in *Jesenice* do *Most* pri Žerovnici, dà, celo v kotlino Ljubljansko, največ pa pri Hrušici. Tudi v tržiški okolici so sledovi sadre, ki se je naredila od apnenca (če se

Toda še jeden razlog je, ki podpira vzprejem tujih črk: »Enako je tudi cirilica (recte: cyrillica) sprejela posebne črke za *th*, *ps*, *x*, *y* v tujih besedah.« — Dà, ta razlog nam je pa popolnoma sapo zaprl, odkrito priznamo, da se ga nismo nádejali! Sedaj pa kàr orožje iz rok! Drugega ne morem, nego da svetujem g. Lamurskemu in drugim književnikom, ki bi radi priredili cirilico za slovenščino, naj se gotovo poprimejo tudi ravno navedenih cirilskih pismenk. Potem naj se cirilica ruska, srbska in bolgarska skrijejo pred našo! Toda vzprejeti ne smejo samó óne četvorice, ampak tudi vsa tista »znamenja, s katerimi so staroslovenski pisci, hlapčevski posnemajoč Grke, grdili zlasti samoglasnike ob začetku.« (pr. Miklosich, *Alt-slavische Formenlehre in Paradigmen*, str. XXXIV.) Sicer natančnost ne bode popolna!

Ker g. prof. Kermavner v odgovoru napósled omenja »dokrinêrjev (recte: doctrinarjev) in drugih pedantov«, tedaj nastane vprašanje, kateri so ti; ali óni, ki so v svoji preproščini uverjeni, da sicer naša národna pisava ni popolnoma dovršena, da pa vender jako lahko izhajamo ž njo, kakor nas uči izkušnja (gl. Miklošičevo berilo za osmi gimnazijalni razred, na Dunaji 1865., str. 5.) ali pa óni, ki mislijo pospeševati natančnejšo izreko tujk s tem, da pišejo *klassik* in *gymnasij*? Razsodbo o tem vprašanji smehljaje prepuščam slavnemu čitateljstvu.

V. Bežek.

L I S T E K.

Iz odborove seje »Matiče Slovenske« dné 9. sušca. — Zapisnik poslednje seje se odobri; zapisnik o seji gospodarskega in književnega odseka z dné 20. prosinca in dné 5. sušca je na ogled. — Na znanje se vzprejme poročilo gospodarskega odseka o nekaterih izpremembah pri hišnih strankah in o računih poslednje dôbe. — Za letos se izdadó tri knjige: 1. »Letopis«, urednik prof. A. Bartel. Knjiga izide v »Národní Tiskarni.« 2. »Goriška«, spisal prof. S. Rutar. Knjiga izide pri Milici. 3. »Z ognjem in mečem«, povest; prevel iz poljščine po Sienkiewiczzi M. M. I. in II. del. Knjiga izide z ilustracijami v tiskarni F. Šimáčkovi v Pragi v obliki češkega prevoda. Prvi dve knjigi se natisneta v 2500, zadnja pa v 2700 izvodih. Obseg vseh treh knjig je preračunjen na 55 pól. — Kot založna knjiga izide v drugem natisku pri Albrechtu v Zagrebu »Slovenska stenografija«, spisal prof. A. Bezenšek; obsejala bode 6—7 tiskovnih pól. — Pokorny-Tuškov »Prirodopis rastlinstva« se tretjič ne bode izdal in zalagal, ker ne dopušča gmotno razmerje. Šolska predstojništva se utegnejo pogoditi z drugim založnikom, ki izdá to knjigo morda z deželno podporo. — Zamudne člane, ki plačujejo udnino šele potem, ko so knjige že razposlane, napotiti je na knjigarje. Le kdor redno plača v prvi polovici vsakega leta, ima zagotovljene knjige dotičnega leta. — Na razpis častnega darila je došla »Matici« povest »Dudka«, ki pa ni ustrezala zahtevam. Druga povest »Mešetar«, katera se je vrnila pisatelju, da jo neko'iko predela,

doslej še ni bila predložena iz nova. — Nekatere izpremembe v poverjeništvu se vzprejmo na znanje. — Več društev in posamičnikov je prejelo založne knjige. — Russelova knjigarna v Münstru si je izprosila za svoj katalog več pojasnil o društvenih knjigah; nje prošnji se je ustreglo. — Knjižnica se je pomnožila od zadnje seje za 98 knjig, zvezkov in časopisov, največ slovenskih, ruskih in čeških. — Umrlo je v zadnjem času 5 ustanovnikov. — Za lani je plačalo udnino 1747 letnikov, za letos doslej 359; od zadnje odborove seje je pristopilo iz nova 29 društvenikov, in sicer 1 kot ustanovnik (izmed letnikov) in 28 letnikov.

Nov dijaški list »Vesna« je začel izhajati v Celji pri D. Hribarji. »Vsebine je leposlovno-znanstvene, vendar pa ne izključuje dnevnih vprašanj, ako so tesno združena s kulturnim napredkom Slovanov«. — »Vesna« izhaja po jedenkrat na mesec na jedni pōli in stane za vse leto gld. 1.50. Uredništvo novemu listu je na Dunaji VIII., Wickenburggasse 12, naročnino pa vzprejema Dragotin Hribar v Celji. — Ta novi list naznanjamo, ker se nam je poslal na ogled; priporočati ga pa ne moremo. Kritika se je izrekla o njem jako neugodno in ga označila za nepotrebne. Književnim poskusom sploh ne kaže ustanavljati posebnega lista, nikar še takšnim, kakeršne podaja prva številka »Vesne«. Več govoriti se nam vidi nepotrebno, ker se list, takó pisan, itak ne more vzdržati.

»Črna Gora« se imenuje pripovedna pesem, katero je zložil prof. J. T. Turkuš v Gradci. Knjižica obseza 22 strani in je posvečena knezu in škofu dr. M. Napotniku. Dobiva se po 20 kr. izvod. Naslov: Prof. Turkuš, Graz, Lessinggasse 22. — O priliki morda kaj več.

Slovenske šolske knjige. V spopolnitev naše beležke v poslednji številki bodi omenjeno, da je deželni zbor kranjski za izdajanje slovenskih šolskih knjig v letu 1892. zopet dovolil 2000 gld. iz deželnega zaklada. — O knjigi prof. Orožna prihodnjič.

»Gorske cvetlice«. Slovenski napevi za čvetero in petero mešanih glasov zložil Janez Laharnar. Takó je naslov zbirki, obsejajoči sedem mičnih, v preprosto národnem duhu zloženih pesmij. Pesemce kažejo skladateljevo nadarjenost za preproste, lahke melodije. Priporočali bi gospodu skladatelju, da to nadarjenost svojo še kolikor móči izobrazí s studijami dobrih skladb slovenskih in drugih národov. Zaradi prijetne preprostosti, lahkote in časih srečno pogojene ljubkosti posamičnih pesemc priporočamo slovenskim mešanim zborom to skladateljevo četrto delo, katero je tudi sam založil. Srečno so v omenjenem zmislu pogojene pesmi »Pozdrav«, »Planinska roža« in »Potoki tecíte«. Nekatere hibe, katere so še v delu, popravijo lahko izvajajoči dirigentje samí. Pesmi je dobiti pri skladatelji ali pri Blasnikovih naslednikih v Ljubljani. Cena jim je 50 kr.

Koncert »Glasbene Matice« v dvorani filharmoniskega društva dné 12. sušca je bil preimeniten dogodek ne samó za Ljubljano, ampak za vse Slovenstvo. Kar so obetali pevci lani, ko so osnovali novi pevski zbor v »Glasbeni Matici«, to so sijajno zvršili pri zadnjem velikem koncertu. Sedaj smelo trdimó, da smo se Slovenci tudi na tem polji popeli do umetniške višine, katere nam odslej nihče ne more utajiti. Blagodejno bode vplival ta pojav na vse Slovence, vzpodbujal jih in jim krepil prepričanje, da mali naš národ še ni izgubljen, ko ima v sebi toliko življenske móči! — Vzored koncertu je bil bogat in sestavljen umetniški premišljeno, ker je zgolj zasluga mladega in nadarjenega pevovodje g. M. Hubada. — Prva in zajedno glavna točka je bil Dvořákov 149. psalm. Anton Dvořák, porojen dné 8. kimovca 1841. leta v Nelahozevsi pri Kralupu na Českem, sedaj profesor na praškem konservatoriji, mora se poleg Smetane, Napravnika, Zdenka Fibicha, Bendla, Nesvatbe in drugih prištevati najplodovitejšim skladateljem češkim. Njegove genijalne skladbe niso samó znane v ožji domovini njegovi, ampak pridobile so si že splošno svetovno priznanje in se izvajajo po vseh večjih mestih evrop-